

Krystyna Wojtczak

O ustroju szkół wyższych na przestrzeni lat 1920–1990

Streszczenie

W okresie objętym analizą, ze względu na ramy opracowania ograniczonym do lat 1920–1990, organizację i funkcjonowanie szkół wyższych regulowało wiele aktów prawnych. Wśród nich fundamentalne znaczenie miały: w czasie II Rzeczypospolitej dwie ustawy – z lat 1920 i 1933, w czasie Polski Ludowej/Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – dekret Rady Ministrów z 1947 r. oraz trzy ustawy: z lat 1951, 1958 i 1982. Przyjęte w nich rozwiązania nie były jednolite, ewaluowały od rozwiązań zdecentralizowanych do rozwiązań nacechowanych silnym nadzorem państwa. Różnice szczególnie wyraźne dotyczyły prawnej procedury tworzenia (i znoszenia) szkół wyższych i zakresu ich samodzielności w kształtowaniu swej organizacji wewnętrznej. Tendencji tej ustawodawca podporządkował także rozwiązania w zakresie konstytuowania organów szkół wyższych i pozostawionej im samodzielności w realizacji prawem wyznaczonych kompetencji i zadań. Ewolucja prawa szkół wyższych od decentralizacji do rozwiązań zbliżonych do hierarchicznego podporządkowania wyraźnie dostrzegalna była nie tylko w kolejnych ustawach o szkolnictwie wyższym, ale również, szczególnie w czasie Polski Ludowej/Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w ustawach je zmieniających (w roku 1956, 1968 i 1985).

W badanym okresie szkolnictwo wyższe nie było jednorodne. Wprawdzie zawsze obejmowano nim państwowe i prywatne (niepaństwowe) szkoły wyższe, jednak w obrębie przyjętego rozdziału kształcenie powierzono szkołom wyższym o różnym statusie prawnym. Były to: szkoły akademickie (1920), akademickie i nieakademickie (1933), wyższe szkoły zawodowe i akademickie (1947), pierwszego i drugiego stopnia (1951 do 1956), zawodowe i magisterskie (1956–1982), w tym także prowadzone w ramach uzupełniających studiów magisterskich (1958, 1982).

Słowa kluczowe: szkoły wyższe w II Rzeczypospolitej i Polsce Ludowej/Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, organizacja wewnętrzna szkół, organy zarządzające szkołami wyższymi (państwowymi i prywatnymi)